

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้หญิงในสังคมปัจจุบันทั่วทั้งโลก กำลังปรับตัวให้สามารถทำงานทั้งนอกบ้านและในบ้าน ด้วยความพอดียืดหยุ่นได้ตามควรแก่กรณีเฉพาะตัว รู้จักแบ่งเวลา แรงงาน และเงิน บังคับตัวเองให้มีระเบียบแบบแผน ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบาทใหม่ของสตรีในสังคม เนื่องจากในยุคสมัยปัจจุบัน บทบาทของสตรีได้เปลี่ยนแปลงไป โดยสตรีได้เข้ามาแสดงบทบาทอย่างสำคัญ ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองมากขึ้น ถ้ามองย้อนไปในอดีต ตั้งแต่ยุคสังคมศักดินา กาญจนา แก้วเทพ (2530:25) กล่าวว่า ในยุคสังคมศักดินา สถานภาพและบทบาทของสตรีด้อยกว่าบุรุษทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ในระบบถือพ่อเป็นใหญ่ (Patriarchy) ชีวิตสตรีต้องขึ้นอยู่กับชีวิตการแต่งงานถ้าหากได้สามีดีสตรีที่เป็นภรรยาจะดีตามไปด้วย จนมีสุภาษิตที่กล่าวว่า "อันสตรีชั่วคึกที่พ่อ" การทำงานที่ท่ามกลางในครอบครัว ชีวิตการทำงานของสตรีจึงเป็นเพียงบทบาทประกอบและเป็นเพียงเข้าร่วมทำงาน แต่ไม่ได้เข้าร่วมในการตัดสินใจ

เมื่อสังคมเปลี่ยนเข้าสู่ยุคทุนนิยม รูปแบบการผลิตในสังคมนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยระบบการผลิตไม่ได้อยู่ในครอบครัวแต่เป็นระบบอุตสาหกรรม ต่อมาการพัฒนาเทคโนโลยีแบบใหม่ ทำให้ความต้องการแรงงานหญิงมากขึ้น โดยเฉพาะในภาคบริการและอุตสาหกรรมเบา การกีดกันสตรีไม่ให้ทำงานนอกบ้านก็ถูกพังทลายลง ความหวังของสตรีในยุคทุนนิยมขึ้นหลังนี้พัฒนาไปจากเดิม เช่น ความคาดหวังที่จะประสบความสำเร็จในอาชีพ

เนื่องจากระบบทุนนิยมเป็นระบบที่มีลำดับชั้น (Hierarchy) แรงงานก็เช่นกัน ถูกแบ่งเป็นชั้นต่าง ๆ การดึงสตรีเข้ามาในกระบวนการผลิตจึงได้มีการกำหนดฐานะในการผลิตของสตรีเหล่านั้นเอาไว้อย่างแน่นอน เช่น ให้เป็นเพียงพนักงานชั้นผู้น้อย หรือผู้ให้บริการและจะไม่ล่วงล้ำเข้าไปในอาณาจักรของผู้บริหารระดับสูงที่มีอำนาจในการตัดสินใจ เพราะมาสาคติ (Myth) เกี่ยวกับความไม่สามารถของสตรีที่ตกค้างจากสังคมเก่ายังได้รับการรักษาไว้

อย่างไรก็ตาม ผลจากการต่อสู้เรียกร้องสิทธิและความเสมอภาคของสตรี ทำให้มีการยอมรับสถานภาพบทบาทและความสามารถของสตรีมากขึ้น ทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมือง จะเห็นได้จากการที่มีสตรีหลายท่าน ได้เข้ามามีบทบาททั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของโลกและของไทย เช่น นางอินทรีรา คานธี นายกรัฐมนตรีของอินเดีย นางมากาเร็ต แทชเชอร์ นายกรัฐมนตรีของอังกฤษ นางคอราราชอน อาคิโน ประธานาธิบดีของฟิลิปปินส์ นางเบนาลีร์ บุคโต ประธานาธิบดีของปากีสถาน ส่วนในกรณีของไทยก็เช่น คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ดร.สายสุรี จุติกุล นางจรัสศรี ทิปรัช คุณหญิงชนิษฐา วิเชียรเจริญ นางปวีณา หงสกุล นางประทีป อึ้งทรงธรรม นางเตือนใจ นุอุปละ นางสุศารัตน์ เกษราพันธ์ นางลดาวัลลิ์ วงศ์ศรีวงศ์ คุณดวงเดือน พิศาลบุตร ดร.สุธีรา ทอมสัน เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตาม สิทธิในบางด้านของสตรี เช่น สิทธิทางเศรษฐกิจของสตรีก็ยังไม่เท่าเทียมบุรุษ ดังจะเห็นจากตัวอย่างง่าย ๆ เกี่ยวกับเรื่องค่าจ้างดังเช่นที่ นางแพท ชโรเดอร์ ผู้แทนราษฎรจากเมืองเดนเวอร์ รัฐโคโลราโด สังกัดพรรคเดโมแครต ซึ่งมีบทบาทมากในสภาองเกรสสหรัฐ โดยเป็นประธานร่วมของคณะกรรมการสภาองเกรสว่าด้วยเรื่องสตรี สมาชิกสันนิบาตสตรีผู้ออกเสียงเลือกตั้งได้ให้สัมภาษณ์ต่อผู้สื่อข่าวองค์การข่าวสารสหรัฐ ในวอชิงตันดีซีว่า "เมื่อฉันเริ่มพูดถึงเรื่องค่าจ้างเท่าเทียมกันนี้ใหม่ ๆ ในคริสต์ทศวรรษ 1960 เราเคยคิดเริ่มกิลด์เป็นรูปเหรียญ 59 เซนต์ ซึ่งหมายความว่า ถ้าผู้ชายได้ค่าจ้างหนึ่งดอลลาร์ ผู้หญิงที่ทำงานนั้นเหมือนกันจะได้เพียง 59 เซนต์ ตอนนั้นเราได้เพิ่มเป็น 62 เซนต์ เวลาผ่านไปสามสิบปีเราได้เพิ่มขึ้นมาแค่สามเซนต์เท่านั้นหรือ" (เสรีภาพ, 2533:5) จากคำสัมภาษณ์ของนางแพท ชโรเดอร์ ก็ชี้ให้เห็นว่าสิทธิของสตรีแม้จะทำงานได้เท่าเทียมกับบุรุษ แต่ก็ยังมีข้อแตกต่างคือได้เงินค่าจ้างน้อยกว่าบุรุษเกือบเท่าตัว

เช่นเดียวกับในกรณีของประเทศไทย นอกจากการที่ผู้หญิงต้องทำงานหนัก แต่ได้รับค่าตอบแทนต่ำแล้ว การศึกษาอีกหลายเรื่องยังชี้ให้เห็นว่า ผู้หญิงมีสถานภาพที่ไม่ดีนักเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ชาย แม้ในยุคนี้อุปการะ ผู้หญิงก็ยังมีสิทธิทางกฎหมายและเศรษฐกิจที่ด้อยกว่าชาย เช่น ในทางกฎหมายผู้หญิงก็ต้องเสียประโยชน์ในหลายเรื่อง เช่น สิทธิในการฟ้องหย่า ปัญหาการจดทะเบียนสมรสซ้อน เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว การยอมรับให้ผู้หญิงมีบทบาทในฐานะผู้นำในระดับบริหารยังมี

ไม่มากนัก ทั้งนี้ รายงานการศึกษาของ บวร ประพฤติกี และคณะชี้ว่า ผู้หญิงผู้นำในระดับบริหาร ในสาขาอาชีพต่าง ๆ อาทิเช่น ตำแหน่งกำนันและผู้ใหญ่บ้านหญิง จากสถิติเมื่อปี 2535 จำนวน กำนันชาย 6,878 คน คิดเป็นร้อยละ 98.97 กำนันหญิง 72 คน คิดเป็นร้อยละ 1.03 ผู้ใหญ่ บ้านชาย 62,517 คน คิดเป็นร้อยละ 98.65 ผู้ใหญ่บ้านหญิง 856 คน คิดเป็นร้อยละ 1.35 จะเห็นได้ว่าผู้หญิงมีโอกาสดำรงตำแหน่งผู้นำซึ่งเป็นผู้ชายซึ่งเป็นผลมาจากความเชื่อทัศนคติของสังคม เช่น ความเชื่อที่ว่าผู้หญิงจะไม่สามารถทำงานต่อเนื่องตลอดไปหลังจากการสมรส การให้กำเนิดบุตร การเลี้ยงดูบุตร การศึกษากล่าวว่าความเชื่อเช่นนี้ยังไม่มีข้อพิสูจน์ให้เห็นจริง (ปัญหาผู้หญิง, 2533 : 14-15)

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันมีผู้หญิงจำนวนไม่น้อยกำลังพยายามทำลาย "เพดานกระจก" นี้เช่น กรณีของ นางฮิลลารี คลินตัน สตรีหมายเลข 1 ของสหรัฐอเมริกา เธอเป็นตัวแทนของ สตรียุคใหม่ ที่มีบทบาทสำคัญในการผลักดัน แผนปฏิรูปบริการสุขภาพแห่งชาติ (America's Health - Care System) เพื่อจัดสวัสดิการด้านสุขภาพของประชาชนอเมริกันทั่วทั้งประเทศ ให้ดีขึ้น

ในประเทศไทยเองก็มีสตรีที่มีบทบาทในการรณรงค์เรื่องสิทธิสตรีหลายท่าน อาทิเช่น นางปวีณา หงสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานคร และเป็นประธานชมรมสมาชิกรัฐสภา ไทย เป็นตัวอย่างของสตรีไทยท่านหนึ่งที่ทำหน้าที่ในการพยายามพัฒนาบทบาทของสตรีให้มีส่วนร่วม และเพื่อให้สตรีมีบทบาททางการเมืองทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ผลจากความพยายามของกลุ่มสตรีและองค์กรที่ทำงานด้านสตรีดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่น่าพึงพอใจบางประการ เช่น วันที่ 1 เมษายน 2536 กรมการปกครองของไทยก็ได้ให้โอกาสผู้หญิงเป็นปลัดอำเภอเป็นครั้งแรก โดยกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนหญิง จำนวน 13 คน ขึ้นเป็นปลัดหญิง และก่อนหน้านั้นเพียง 2 เดือน กระทรวงมหาดไทยก็ได้ประกาศแต่งตั้งผู้หญิงให้เป็นผู้ว่าราชการ จังหวัดนครนายก และรองผู้ว่าราชการหญิงจังหวัดปทุมธานี ขึ้นเป็นครั้งแรกเช่นกัน (คือผู้หญิง... คือนนุษย์, 2536:70)

เป็นที่น่าสังเกตว่า การเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องเพศของภาคต่าง ๆ ในสังคมนั้น มีความก้าวหน้าไม่เท่าเทียมกัน เช่น ภาครัฐกับภาคเอกชนจะเห็นได้จาก ภาครัฐจะถือเรื่องเพศสูง ถือสถานะ อยู่ได้ด้วยอาวุโส เพศ วัย รุ่น ส่วนภาคเอกชน จะอยู่ได้โดยอาศัยฝีมือ ความสามารถในการทำงานเป็นหลัก ดังนั้นในการทำงานภาคเอกชนผู้หญิงอาจจะมีความก้าวหน้ามากกว่าภาครัฐ ในภาครัฐถ้าจะมีผู้หญิงอยู่ในตำแหน่งบริหารบ้าง ก็ยังต้องเป็นรองผู้ชาย ถ้าผู้หญิงอยู่ในสถานะที่เป็นรองผู้ชายไม่ว่า แต่ถ้าผู้หญิงมีฐานะเป็นหลักเป็นตัวจริงเป็นนาย ผู้ชายมักไม่ยอม เมื่อใดก็ตามที่ผู้หญิงมีโอกาสได้อยู่ในตำแหน่งหลักก็มักจะมีเสียงคัดค้าน เหตุการณ์ที่เป็นประจักษ์พยานคากล่าวนี้ได้แก่สมัยที่นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ตัดสินใจเลือก นางลดาวัลลิ์ วงศ์ศรีวงศ์ ซึ่งเป็นสตรีมาเป็นโฆษกรัฐบาล เนื่องจากเห็นว่ามีความสัมพันธ์ทางวิชาชีพเหมาะสมเคยเป็นนักข่าว และเป็นผู้ประกาศข่าวมาแล้ว มีความรู้ความชำนาญงานด้านการสื่อสารมวลชน และนับว่าเป็นสตรีคนแรกที่ได้รับเกียรตินี้ ซึ่งในตอนนั้นก็ยังมีเสียงคัดค้านกันมากกว่าทำไมจึงให้ผู้หญิงมาทำงานการเมือง สื่อมวลชนได้ออกมาวิพากษ์วิจารณ์ว่าจะมีความสามารถทำได้หรือไม่ ดังเช่น หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับประจำวันที่ 4 เมษายน 2534 คอลัมน์ จอดป้ายประจำขึ้น ได้เขียนไว้ว่า "ตอนที่รับรู้ว่า นายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรีคนที่ 18 ของประเทศ ตัดสินใจเลือก นางลดาวัลลิ์ วงศ์ศรีวงศ์ ดำรงตำแหน่งโฆษกรัฐบาล ต้องรีบจับหัวใจไม่ให้ตกลงไปไหนด้วยการบอกนาง เข้าให้หนึ่งครั้ง... เมื่อคิดได้ดังนี้ต้องยอมตามคุณอานันท์ไปก่อนและลองให้โอกาสผู้หญิงไทยสักคน เดี่ยวจะหาว่ากีดกันสิทธิสตรีกันเกินไป" ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าในสังคมไทยยังมองว่าโฆษกรัฐบาลนั้น เป็นงานของผู้ชาย ทั้งนี้คงเนื่องมาจากสังคมไทยมีแนวคิดว่า ภาพของหน่วยราชการ/การเมือง เป็นเรื่องของผู้ชาย ดังคำกล่าวที่ว่า "ผู้หญิงคู่กับการบ้าน ผู้ชายคู่กับการเมือง" ทั้ง ๆ ที่ในสภาพความเป็นจริงในสังคมปัจจุบัน ผู้หญิงมีบทบาทมากขึ้นแล้วทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ตัวอย่างเช่น งานด้านการข่าว งานประชาสัมพันธ์ หรืองานโฆษก บทบาทของสตรีในงานด้านนี้ได้มีเพิ่มมากขึ้น ดังจะเห็นได้ว่า หน่วยงานสำคัญของรัฐอื่น ๆ ได้หันมาใช้สตรีทำงานด้านนี้กันมากขึ้น เช่น กระทรวงมหาดไทย กองทัพบก และกรมตำรวจ เป็นต้น จากการศึกษาสตรีที่เข้ามาทำหน้าที่ โฆษกหรือรองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี พบว่าสตรีได้เข้ามามีบทบาทในปี 2523 - 2526 และในช่วงระหว่างปี 2534 - 8 มิถุนายน 2537 ส่วนในช่วงปี 2527 - 2533 กลับไม่เคยมีสตรีคนใดได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่นี้เลย

ผู้ทำหน้าที่โฆษกจำเป็นจะต้องมีความรู้ความสามารถด้านการประชาสัมพันธ์ เป็นอย่างดี ผู้ที่ทำงานด้านนี้จะต้องเป็นผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสังคม จะต้องรู้ลักษณะโครงสร้างของสังคมเป็นอย่างดี เพื่อจะได้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงในสภาพที่เป็นอยู่และสิ่งที่อยู่ลึกเข้าไปในจิตใจของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ในฐานะที่เป็นคนกลางสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มต่าง ๆ รวมถึงต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถเข้าถึงจิตใจและโน้มน้าวจิตใจกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ให้เปลี่ยนความเชื่อถือและการกระทำไปในทางใดทางหนึ่งด้วยความเต็มใจ (ชม ภูมิภาค, 2526:28)

ฉะนั้น เมื่อผู้หญิงได้รับการแต่งตั้งขึ้นมาเป็น "นักประชาสัมพันธ์" สื่อมวลชนและสังคมก็ยังคงใช้ "ความเป็นผู้หญิง" มากกว่า "ความเป็นนักวิชาชีพ" มาตัดสินความเหมาะสมอยู่เสมอ ข้อสรุปดังกล่าวนี้สอดคล้องกับทัศนะของ เบอร์เนอร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการประชาสัมพันธ์ที่มีชื่อเสียงคนหนึ่ง ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการเลือกผู้หญิงหรือผู้ชายมาทำหน้าที่ด้านประชาสัมพันธ์ว่า "โลกนี้ยังเป็นโลกของผู้ชาย โดยเฉพาะในวงการธุรกิจและโดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการทหารที่มียศหรือตำแหน่งบังคับบัญชาระดับสูง ซึ่งมักจะมีความคิดว่าผู้หญิงมีจิตใจที่รวนเร่อไหวง่ายมีการตัดสินใจที่ด้อยกว่าผู้ชาย และที่สำคัญคือยังมีความคิดและความเชื่อว่า ผู้หญิงมีความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งความรู้และความสามารถทั่วไปน้อยกว่าผู้ชาย" (ชัยนันท์ นันทพันธ์, 2536:52-53)

จากความจริงที่ว่า การยอมรับบทบาทของบุคคลในวงการหนึ่ง ๆ นั้น มักขึ้นกับภาพลักษณ์ที่ประชาชนทั่วไปมีต่อบุคคลนั้น ๆ ภาพลักษณ์นี้ส่วนหนึ่งอาจได้มาจากการที่ได้มีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน แต่ในปัจจุบันส่วนใหญ่ภาพลักษณ์ต่อบุคคลหนึ่ง ๆ หรือต่อประเด็นเรื่องราวต่าง ๆ นั้น มาจากการนำเสนอของสื่อมวลชน ดังทฤษฎี The Charisma Theory of Leadership ของ Gerald M. Goldhaber กล่าวไว้ว่า "ภาพลักษณ์ของบุคคลโดยเฉพาะในเรื่องของความน่าเชื่อถือจะดีหรือไม่ดี ขึ้นอยู่กับว่าบุคคลนั้นสามารถใช้สื่อมวลชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน เพียงใด"

สื่อสิ่งพิมพ์นับเป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่ง que เข้าถึงและมีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของคนในสังคมเมืองและ เป็นสื่อที่เสนอข่าวสารความรู้ตลอดจนข้อคิดเห็นซึ่งมีอิทธิพลต่อการก่อตัวของทัศนคติและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้อ่านทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อม อย่างไรก็ตาม สิ่งที่สื่อสิ่งพิมพ์

เลือกสรรมานำเสนอ นั่นอาจเป็นภาพบางส่วนจากภาพเต็มหรือภาพของสิ่งที่ เป็นอยู่ทั้งหมดด้วยเหตุนี้ ภาพลักษณ์ของบุคคลจะเป็นเช่นไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับ การคัดเลือกนำเสนอหรือมุมมองของสื่อสิ่งพิมพ์ ด้วย ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่าภาพลักษณ์ของบุคคลที่ถูกนำเสนอทางสื่อสิ่งพิมพ์นั้นอาจจะตรงหรือไม่ตรงกับความเป็นจริงก็ได้ ในทางตรงกันข้าม บุคคลอาจมีภาพลักษณ์เกี่ยวกับตนเองไม่ตรงกับภาพที่คนส่วนใหญ่มองตนเอง ดังนั้นการทราบถึงภาพลักษณ์ของตนเองผ่านสายตาผู้อื่นคือสื่อสิ่งพิมพ์จึงอาจเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองของสตรีเช่นกัน (พัชนี เสงี่ยมธรรม และคณะ 2533:1-3)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะศึกษาถึงบทบาทของสื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีต่อการสร้างภาพลักษณ์ในเรื่องของสถานภาพ และบทบาทของผู้หญิงที่ทำหน้าที่โฆษกได้สะท้อนออกมาในสื่อมวลชนว่ามีลักษณะอย่างไร และกิจกรรมการสร้างภาพต่าง ๆ เหล่านั้น ได้มีส่วนช่วยสนับสนุนหรือพัฒนาบทบาทและสถานภาพที่เท่าเทียมกันระหว่างชาย หญิง ได้อย่างไร และมากน้อยเพียงไร การสร้างภาพลักษณ์ดังกล่าวนี้มีอิทธิพลขึ้นนำความคิดของตัวโฆษกสตรีและประชาชนมากน้อยเพียงใด และภาพลักษณ์ดังกล่าวนี้มีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างจากข้อเท็จจริงที่โฆษกสตรีได้รับหรือไม่ อย่างไร ขณะเดียวกันก็พิจารณาถึงคุณสมบัติที่สำคัญในการกำหนดปัจจัยเรื่องความรู้ความสามารถของโฆษกสตรีควรจะเป็นอย่างไร และศึกษาถึงแนวโน้มและคตินิยมใหม่ ๆ เกี่ยวกับผู้หญิงในสื่อมวลชนว่าจะมีส่วนช่วยให้บรรลุถึงบทบาท และปัจจัยที่มีผลในการกำหนดสถานภาพอันพึงประสงค์ของผู้หญิงได้อย่างไร

ปัญหานำวิจัย

1. สื่อสิ่งพิมพ์ได้มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของโฆษกสตรีในหน่วยงานราชการไว้อย่างไรบ้าง
2. โฆษกสตรีในหน่วยงานราชการมีการรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเองอย่างไร
3. ประชาชนมีทัศนคติและการรับรู้เกี่ยวกับภาพลักษณ์โฆษกสตรีอย่างไร
4. การถูกเลือกเข้ามารับตำแหน่งโฆษกหรือรองโฆษกของสตรีต้องอาศัยคุณสมบัติ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ของโฆษกสตรีที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์
2. เพื่อทราบทัศนคติของโฆษกสตรี เกี่ยวกับการทำหน้าที่โฆษกและการรับรู้ภาพลักษณ์ที่มีต่อตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะโฆษก
3. เพื่อวิเคราะห์ทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับภาพลักษณ์โฆษกสตรีในด้านการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะโฆษกหรือรองโฆษก
4. เพื่อวิเคราะห์คุณสมบัติและปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการถูกเลือกเข้ามารับตำแหน่งโฆษกหรือรองโฆษกของสตรี

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของโฆษกสตรีนั้น จากสื่อสิ่งพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2523 - 2536
2. การสัมภาษณ์สตรีที่ทำหน้าที่โฆษกหรือรองโฆษกในหน่วยงานราชการ ระหว่างปี พ.ศ. 2523 - 2536 โดยศึกษาจากสตรีที่ทำหน้าที่โฆษกหรือรองโฆษก ในหน่วยงานสำนักนางสกรรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย กองทัพบก และกรมตำรวจ ในช่วงเวลานั้น
3. การศึกษาภาพลักษณ์โฆษกสตรีจากประชาชน จะศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนหลายสาขาอาชีพในเขตกรุงเทพมหานคร

ข้อตกลงเบื้องต้น

สตรีระดับผู้บริหารชั้นสูงทั้งในหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ยังได้รับการยอมรับจากสังคมน้อยกว่าบุรุษ

นิยามศัพท์

1. โฆษกสตรี หมายถึง สตรีที่ทำหน้าที่โฆษกและหรือรองโฆษก ระหว่างปี พ.ศ. 2523 - 2536 โดยมีหน้าที่เป็นปากเสียงแทนหน่วยงาน ผู้ประกาศข่าวของหน่วยงาน หรือผู้แถลงข่าวของหน่วยงานนั้น
2. สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง สื่อกลางที่นำข่าวและความรู้ไปสู่มหาชนโดย หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร หนังสือเล่ม จุลสาร ในที่นี้หมายถึงตามรายชื่อที่กำหนดไว้ในกรอบการศึกษาและศึกษาเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ของโฆษกสตรีเท่านั้น
3. ภาพลักษณ์เกี่ยวกับบทบาทของโฆษกสตรี หมายถึง ภาพที่ผู้สื่อข่าวสื่อสิ่งพิมพ์ ประชาชน และ โฆษกสตรี รู้สึกนึกคิดหรือวาดขึ้นในใจถึงการกระทำของสตรีที่ทำหน้าที่โฆษกหรือรองโฆษก ในสถานการณ์ต่าง ๆ
4. การเสนอเนื้อหาเชิงบวก หมายถึง การเสนอข่าว ภาพ คอลัมน์ และบทความเกี่ยวกับตัวโฆษกสตรีคนใดคนหนึ่ง ในลักษณะที่เห็นด้วย ส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อให้ผู้อ่านเกิดภาพลักษณ์ในแง่ดีต่อตัวโฆษกสตรี
5. การเสนอเนื้อหาเป็นกลาง หมายถึง การเสนอข่าว ภาพ คอลัมน์ และบทความเกี่ยวกับตัวโฆษกสตรีคนใดคนหนึ่ง ในลักษณะที่เป็นกลาง คือไม่ส่งเสริมและสนับสนุนและไม่ได้คัดค้านโจมตี ใส่ร้ายป้ายสี
6. การเสนอเนื้อหาเชิงลบ หมายถึง การเสนอข่าว ภาพ คอลัมน์ และบทความเกี่ยวกับตัวโฆษกสตรีคนใดคนหนึ่ง ในลักษณะที่ไม่เห็นด้วย คัดค้าน โจมตี ใส่ร้ายป้ายสี และไม่สนับสนุน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีต่อโฆษกสตรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงทักษะของสื่อมวลชนในฐานะผู้นำเสนอข่าวสาร และทักษะของประชาชนจะเป็นประโยชน์ในการช่วยสะท้อนให้โฆษกสตรีได้มองเห็นภาพลักษณ์กับบทบาทของตนเองได้อย่างเด่นชัดมากยิ่งขึ้น

2. เพื่อเสนอแนะแบบตัวอย่าง (Role Model) ของผู้นำสตรีให้เป็นแรงบันดาลใจแก่เยาวชนหญิงของสังคมไทย และให้แนวทางในการพัฒนาตนเองเพื่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และ สังคมวงกว้างต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย